

Одним із перспективних напрямів дослідження інтерлінгвальних контактів у Закарпатті є наукові пошуки на рівні конкретних лексико-семантичних груп, визначення впливу запозичень із співконтактних мов на топонімну лексику, а також дослідження впливу міжмовних контактів на синтаксичну будову речення у контактуючих мовах на теренах Закарпаття.

Джерела та література

1. Головчак Н. І. Взаємодія української та німецької антропонімних систем у Закарпатті / Н. І. Головчак // Культура народів Причорномор'я : науч. журн. – 2009. – № 168. – Т. 1. – С. 175–177.
2. Головчак Н. І. Варіативність особових імен німецького населення Закарпаття / Н. І. Головчак // Ученые записки Таврического нац. ун-та им. В. И. Вернадского : науч. журн. – 2010. – № 2. – Ч. 2. – С. 162–166.
3. Гвоздяк О. М. Запозичення лексики німецького походження в українській говірці Ужгородщини / О. М. Гвоздяк, Г. І. Меліка // Проблеми романо-германської філології : зб. наук. пр. – 1998. – С. 33–38.
4. Гвоздяк О. М. Шляхи засвоєння німецької побутової лексики в українських говірках Закарпаття / О. М. Гвоздяк // Гуманітарний вісник : всеукр. зб. наук. пр. – 2001. – Ч. 5. – С. 105–108.
5. Чолос І. І. Слово *імпорт* у середньобаварській говірці Тересвянської долини Закарпатської області / І. І. Чолос // Проблеми романо-германської філології : зб. наук. пр. – 1998. – С. 39–47.
6. Чучка П. П. Антропонімія Закарпаття : дис. ... д-ра філол. наук / П. П. Чучка. – К. : Київ. ун-т ім. Т. Шевченка, 1969. – 671 с.

Головчак Наталія. Об інтерлінгвальних контактах в условиях мультинационального Закарпаття.

В статті зроблена спроба проаналізувати передумови та характер межязикових контактів, а саме: взаємодія українського та німецького мовного матеріалу на рівні апропріативної та ономастичної лексики в умовах тривалих, історично обумовлених інтеретнічних контактів на прикладі Закарпаття. Актуальність такого дослідження полягає в необхідності вивчення закономірностей, особливостей та результатів взаємодії мов, що дозволяє узагальнювати знання про їх протікання, закономірності, а також об ассимиляційних та інтерференційних явищах. Мета статті – проаналізувати причини та пояснити результати взаємодії української та німецької мовних систем імен нарицательних та імен власних. Цей питання ще не вивчалося в такому ракурсі. Результати дослідження можуть бути використані при упорядкуванні словника регіональної лексики України.

Ключевые слова: межязиковые контакты, украинский, немецкий говоры Закарпаття, заїмствования, апропріатив, онім, ассимиляция.

Holovchak Nataliya. About Interlingual Contacts in Multinational Transcarpathian Region. The article attempts to analyze the premises and character of interlingual contacts, particularly the interaction between Ukrainian and German dialects at appellative and onomastic vocabulary in terms of long-term, historically caused, interethnic contacts taking Transcarpathian region as an example. The topicality of this research lies in the need to study regularities, characteristics and results of the interaction of different languages taking into consideration intense globalization processes that allow us to generalize knowledge about their course, specificity and also assimilative and interference phenomena. The purpose of the article – to analyze the reasons and explain the implications of interaction of Ukrainian and German systems of common and proper names. Results of the given research can be used for compiling a dictionary of ukrainian regional vocabulary.

Key words: language contacts, Ukrainian and German dialects of Transcarpathian region, borrowings, appellatives, onyms, assimilation.

Стаття надійшла до редколегії
06.03.2013 р.

УДК 811.133.1:81'25

Надія Голтвяниця

Порушення комунікативної норми та їх усунення у французьких інтернет-форумах

У статті здійснено спробу проаналізувати основні види порушень комунікативної норми у французьких інтернет-форумах з огляду на специфіку вже відносно нового дискурсивного середовища. Виявлено, що більшість комунікативних невдач спричинена саме порушенням мовленнєвого етикету, але найчастіше вони не

призводять до переривання спілкування у підфорумі. Встановлено, що комунікативні порушення поділяються на ті, що видаляються модератором, та ті, що регулюються власне учасниками форуму. Загалом дії модератора й учасників форуму спрямовані на підтримання успішної комунікації.

Ключові слова: інтернет-форум, спілкування, порушення комунікативної норми, комунікативна взаємодія.

Постановка наукової проблеми та її значення. Поширення інтернету призвело до появи нових форматів спілкування, зокрема віртуальної комунікації. Інтернет-форум як одна з її форм впевнено посів своє місце у сфері сучасних комунікацій. Зміни семіотичної форми спілкування спонукають до перегляду й уточнення норм і правил комунікативної взаємодії у новому дискурсивному просторі.

Мета – з'ясування видів порушень комунікативної норми у французьких інтернет-форумах, а також розгляд лінгвістичних й екстралінгвістичних засобів їх усунення.

Виклад основного матеріалу й обґрунтування отриманих результатів дослідження. Становить оффлайнову форму віртуальної комунікації та є специфічною формою діалогу зі своєю відкритою композиційною структурою, фізичною представленістю співрозмовників виключно вербально-іконічними текстами і розірваністю спілкування у часі.

Віртуальна комунікація у цілому й інтернет-форум зокрема продовжують привертати увагу дослідників [4; 8]. Форум – це електронне листування, яке автоматично зберігається в архівах, динамічний цифровий документ, що створюється колективно та інтерактивно [8, с. 15]. Із цих позицій форум представляє собою, за словами М. Маркочі, ідеальний матеріал для аналізу через автентичність комунікативного обміну, який відбувається за відсутності дослідника, що потім записує діалог і, таким чином, уникає методологічних проблем, що супроводжують при реєстрації живого спілкування [8, с. 15].

За класифікацією Л. Ф. Компанцевої, форум є асинхронним жанровим форматом віртуального дискурсу. Його комунікативна мета – оперативний обмін думками, досвідом, обговорення будь-якої проблеми, залучення до діалогу нових учасників, здатних висловити власну думку з будь-якого актуального, важливого (соціально, політично, науково) питання [4, с. 211]. На відміну від жанрово близьких віртуальних конференцій, форуми характеризуються домінуванням неформального компонента, є особистісно-орієнтованим повсякденним спілкуванням [4, с. 219]. Така специфіка форумів дозволяє співвіднести їх з побутовим діалогом, за умови розуміння останнього як спонтанного неінституалізованого повсякденного спілкування.

Особливості форуму як специфічної форми діалогу зумовлені передусім такими характеристиками інтернет-середовища, як ризомність, специфічна реалізація простору та часу, домінування вербального компонента у віртуальній комунікації.

Іншою характерною рисою Інтернету виступає специфічна реалізація простору та часу: Інтернет вводить своєрідний хронотоп [2], а точніше, нові просторово-часові виміри [7, с. 119], де об'єкти та предмети виникають з порожнечі і зникають у ній, а минулого та майбутнього не існує [6, с. 125]. Як результат, у форумах факти інтернет-комунікації та власні роздуми відвідувачів збігаються з моментом мовлення, а матеріали попереднього спілкування сприймаються учасниками в теперішньому часі [4, с. 219].

Ще однією важливою рисою Інтернету виступає відсутність фізичного тіла, внаслідок чого особистість виступає у вигляді певної віртуальної субстанції [5]. Оскільки Інтернет є інтегрованим середовищем, де слова співіснують з образами і на словесне вираження припадає велике змістовне навантаження, то в Інтернеті люди представлені не у повній своїй суб'єктності, а зведені до створених ними текстами, набору вербальних повідомлень, на які спираються ті, що вступають у спілкування через Інтернет для орієнтування в реальному чи потенційному комунікативному партнері [3]. Іншими словами, образ співрозмовника переважно конструюється на основі залишених ним текстів-повідомлень.

Л. Ф. Компанцева вказує на те, що «норма кожного жанру Мережі відповідає його культурному фону. Вона не є консервативною, але, тим не менш, є соціально-мовним кодом кожного окремого типу віртуального дискурсу, що слугує своєю «перепусткою» комунікантів до цієї чи іншої Інтернет-спільноти, що створює ефект «свого» у цій спільноті. Різні типи віртуального дискурсу демонструють та закріплюють різні нормативні статуси зразків мовлення, а не лише окремих слів, форм та конструкцій» [4, с. 27].

Вона також зазначає, що у будь-якому форумі, заснованому на стратегіях кооперації, використовуються тактики для підтримки комунікативної зацікавленості співрозмовників, активізації уваги та

виклику інтересу до теми розмови й учасників спілкування; керівна роль модератора, більша, щодо сайту, мовлення є некодифікованим [4, с. 29]. У форумах спостерігається певна ритуальність: учасники представлені через ім'я чи нік (*abylys000; giant feet; corwin66*); подаються короткі відомості про учасників (статус у форумі *Nouveau Discuteur*; дата реєстрації – *Inscrit le: 25 Nov 2008*; кількість повідомлень – *Messages: 3*); рід діяльності; номер повідомлення, час його надходження.

Вище зазначалося, що повідомлення учасників форуму модеруються, а також можуть бути відредаговані безпосередньо самими учасниками, що у більшості випадків сприяє підвищенню ефективності спілкування. Однак випадки порушень комунікативної норми не є поодинокими, на чому ми зупинимося детальніше.

Комунікативна поведінка учасників більшості форумів регламентується переліком правил, які подаються на окремій розмовній гілці і є обов'язковими для дотримання усіма учасниками. Незважаючи на те, що за дотриманням мовленнєвого етикету слідкують модератори, за зміст повідомлень повну відповідальність несуть лише учасники спілкування: *Financeimmo.com n'est aucunement responsable du contenu des forums et donc de ses messages*.

Nous ne garantissons ni l'exactitude, ni la véracité, ni la valeur officielle d'aucun message. Les messages sont la propriété de leurs auteurs. Ils expriment une opinion de leurs auteurs et pas nécessairement celle du site www.financeimmo.com. (www.financeimmo.com).

Ці правила комунікативної поведінки у цілому збігаються з положеннями мовленнєвого етикету, зокрема, з відомими постулатами теорії ввічливості Г. Грайса. Цілком логічно, що їх недотримання призведе до порушень комунікативної норми.

Комунікативні невдачі Ф. Бацевич поділяє на: пов'язані з особою мовця, зумовлені порушеннями орієнтацій мовця на процес комунікації, невдалий вибір мовцем тону та регістру спілкування, зумовлені порушенням орієнтації мовця на особу адресата, незбіги світоглядних орієнтацій (переваг) адресанта й адресата, неврахування мовцем фізичного і ментального стану адресата [1, с. 248–270].

Але, зважаючи на специфіку інтернет-форуму як дискурсивного середовища, є можливим у разі порушення видалення повідомлення модератором за попереднім проханням іншого учасника форуму або ж його власної ініціативи: *Attention, je peux mettre de l'ordre.... j'ai presque les pleins pouvoirs...*, – про що попередньо повідомляється модератором у приватному повідомленні: *Les actes de modération des animateurs – modérateurs (déplacement, suppression de tout ou partie de message...) seront, dans la mesure du possible, expliqués par courriel* (www.richardcazenave.com).

За наявності більш серйозних зауважень учаснику форуму дається бан, що лишає його можливості безпосередньо продовжувати спілкування під своїм ніком.

В окремих випадках є можливим видалення розмовної гілки або ж закриття форуму у цілому. Як це відбулося, наприклад, з одним із найпопулярніших французьких інтернет-форумів *discutons.org* через тролінг – розміщення в Інтернеті провокаційних повідомлень із метою викликати конфлікти між учасниками.

Ще однією реакцією на девіантну комунікативну поведінку учасників форумів стає ігнорування теми, тобто відсутність нових повідомлень, хоч найчастіше відсутність розвитку теми пояснюється іншими причинами.

Нарешті, порушення викликають реакцію інших учасників, але повідомлення не підлягають модерації.

До повідомлень, що видаляються модератором відносяться ті, що містять образу інших учасників: *Tout d'abord, se rappeler qu'on est sur un forum convivial, ne pas critiquer sans cesse les avis des autres. Ne pas faire dégénérer les conversations en dispute, garder le sens de l'humour*; або є флудом – надмірною кількістю інформації, що немає цінності для адресата, який зазвичай забороняється на форумах: *Ne postez pas plusieurs fois le meme message. Le flood est totalement interdit sur le forum, et ce pour la tranquillité et le respect du temps d'accès de tous* (<http://forum.telecharger.01net.com>).

Також модерації підлягають повідомлення, що не відповідають темі: *Poster les messages dans le forum adéquat: cela ne demande pas beaucoup d'effort tout en laissant le forum ordonné*

Таким чином, ефективність спілкування у форумах забезпечується дотриманням правил постулатів теорії ввічливості, за виконанням яких слідкують не лише учасники, але й стороння до спілкування особа – модератор. Іншими словами, належну роботу модератора помітно лише, як результат збереження ефективного спілкування у гілці. В інших випадках реакція на девіантну поведінку надходить від решти учасників форуму.

Наприклад, на форумі *aufeminin.com* одна з гілок присвячена отриманню Ж. Депардье російського громадянства. Безсумнівно, цей факт обурих патріотичні почуття деяких відвідувачів форуму і викликав гарячу суперечку. Коли двоє учасників перейшли на особистісні образи, решта спільноти одразу зреагувала на це, вимагаючи їх заспокоїти:

tanhye

Mais arrête un peu. Tu pourrais vraiment pas faire autre chose que d'insulter ?

epinedupied11

*j'ai lu l'échange, tu peux pas t'exprimer sans:
même un psy y perdrait son "freud-prêt-à-penser" ?*

На іншому форумі *ForumFr* жінка попросила поради щодо своїх котів, які не знаходять спільної мови. Однією з порад було зробити з котів лазанью (*te fais pas chier, fais-en des lasagnes et vends les à Findus pour qu'ils mettent que c'est des lasagnes au lapin* 🐰), а іншою негативною реакцією — звинувачення в тому, що ця жінка взагалі не розуміється на котях (*Et tu te pose encore la question ?* 🤔).

C'est quoi ces gens qui ont deux chats chacun et qui en fait n'y connaissent rien...).

Реакцією авторки теми була негативна характеристика співрозмовників-«порушників»: *Je pourrais juste comprendre pourquoi il y a systématiquement des personnes qui se sentent obligées d'être désagréable sur les forum ???*; та позитивна щодо інших відвідувачів: *Je remercie les personnes polies et courtoises qui m'ont répondu ne serais-ce que normalement* 😊

Як ми бачимо з вищенаведеного прикладу, невдалий жарт про лазанью був порушенням такту, що й спричинило комунікативну девіацію, але у цілому не перервало спілкування на розмовній гілці.

На іншій гілці відвідувачка форуму просить порадити їй цікавий серіал для перегляду:

La_Garce_Méprisable

Bonjour!

Auriez-vous une bonne série à me conseiller ? Sachant que...:

J'ai horreur de Desperate Housewives, Grey's Anatomy, Sex and the City et tout ce qui est dans le même registre. Je n'aime pas les Experts, les NCIS, New York Machin Truc, etc... Je n'ai pas aimé Lost (Oui, les gens me détestent à cause de ça, mais vraiment, j'ai pas accroché)

Et, pour l'instant, ma série "préférée" est Breaking Bad. Je viens de commencer The Wire, mais je sens que cette série va m'éprouver.... alors j'aimerais en commencer une autre en parallèle!

J'attends vos avis ! Merci !

ambroisine

Tu dois te sentir bien seule quand tu regardes une série, vu que tu n'aimes rien. Bon courage pour trouver !

La_Garce_Méprisable

Faut pas être méchant sur ce site, c'est ça ?

Conseiller à des forumers de se suicider, c'est méchant, non ?

Ca m'énerve un peu les gens qui s'imposent et jugent là où, finalement, ils ne savent rien et sont très limités...

Ambroisine провокує комунікативну девіацію, порушуючи максиму такту та постулат якості спілкування, роблячи припущення щодо морального стану своєї співрозмовниці ***La_Garce_Méprisable***. Відповідь-реакція останньої хоч і стосується формально за часом розміщення ***Ambroisine***, але є деперсоналізованою через використання безособових конструкцій (*Faut pas; c'est méchant*) та інфінітиву (*Conseiller*), що робить повідомлення адресованим усім учасникам форуму.

Відсутність інтонації робить недостатньо прозорим вибір мовцем тону та регістру спілкування, що також спричиняє комунікативні девіації, зокрема непорозуміння, як у наступному прикладі:

louissa83

Tu vas avoir besoin qu'on te le répète combien de fois au juste ?!

nellyg18

Pa la peine de s'énerver comme ça ! merci pour ton premier commentaire mais tu peux rester polie aussi

louissa83

Je ne vois pas où j'ai été impolie mais bon...

Hier, TOUT LE MONDE t'a dit la même chose, non ?

Là, tu viens raconter la suite...mais on la connaît la suite. Il essaie de t'entuber, bien profond !!!

Et je suis polie 😊

louissa83, чия попередня репліка спровокувала образу з боку **nellyg18**, пояснює, що саме вона хотіла сказати та наголошує на тому, що була й лишається ввічливою, додаючи смайлик для більшої переконливості (*Et je suis polie 😊*)

Висновки. Проведена нами наукова розвідка дозволяє дійти висновку, що більшість комунікативних невдач при спілкуванні у французьких інтернет-форумах спричиняється порушенням правил мовленнєвого етикету і є зумовленою випадковими чи навмисними порушеннями орієнтацій мовця на процес комунікації, невдалим вибором мовцем тону та регістру спілкування.

Відхилення від норм комунікативної поведінки на форумі, що є написаними й обов'язковими для дотримання усіма учасниками, карається модератором від попередження та видалення повідомлення до блокування учасника на форумі.

Решта відхилень від комунікативної норми регулюється безпосередньо учасниками розмовної гілки.

Перспективи подальшого дослідження. Одним із перспективних напрямів подальших досліджень є вивчення комунікативного потенціалу тролінгу, що має не лише деструктивний характер, але й в окремих випадках сприяє поживленню дискусій у форумах.

Джерела та література

1. Бацевич Ф. С. Нариси з лінгвістичної прагматики : [монографія] / Ф. С. Бацевич. – Львів : ПАІС, 2010. – 336 с.
2. Войскунский А. Е. Психологические аспекты деятельности человека в интернет-среде [Электронный ресурс] / А. Е. Войскунский. – Режим доступа : <http://www.psynet.by.ru/texts/voysk2.htm>
3. Войскунский А. Е. Развитие речевого общения как результат применения Интернета [Электронный ресурс] / А. Е. Войскунский – Режим доступа : <http://www.psynet.by.ru/texts/voysk6.htm>
4. Компанцева Л. Ф. Интернет-лингвистика: когнитивно-прагматический и лингвокультурологический подходы : [монография] / Л. Ф. Компанцева. – Луганск : Знание, 2008. – 528 с.
5. Сатин Д. К. Проблема сетевой идентичности (виртуальная «личность») [Электронный ресурс] / Д. К. Сатин // Круглый стол «Психология и Интернет». – Режим доступа : http://www.psychology.ru/internet/round/140400/05_ident.stm
6. Скородумова О. Б. Интернет и его основные социокультурные функции / О. Б. Скородумова // Философия и общество. – 2004. – № 1. – С. 119–137.
7. Тарасенко В. В. Антропология Интернет: самоорганизация «человека кликающего» / В. В. Тарасенко // ОНС. – 2000. – № 5. – С. 111–120.
8. Marcoccia M. L'analyse conversationnelle des forums de discussion: questionnements méthodologiques / M. Marcoccia // Les Carnets du Cediscor 8 : Les discours de l'internet : nouveaux corpus, nouveaux modèles ? – Presse Sorbonne Nouvelle, 2004. – P. 23–37.

Голтвяница Надежда. Нарушения коммуникативной нормы и их устранение во французских интернет-форумах. В статье сделана попытка проанализировать основные виды нарушений коммуникативной нормы на французских интернет-форумах с учетом специфики уже сравнительно новой дискурсивной среды. Установлено, что подавляющее большинство коммуникативных неудач вызвано именно нарушением речевого этикета, но обычно они не ведут к прерыванию общения на подфоруме. Установлено также, что коммуникативные нарушения делятся на те, что удаляются модератором, и те, что регулируются непосредственно участниками форума. В целом действия модератора и участников форума направлены на обеспечение успешной коммуникации.

Ключевые слова: интернет-форум, общение, нарушение коммуникативной нормы, коммуникативное взаимодействие.

Holtvianytsia Nadiya. Deviation from the Communication Norm and Its Elimination in French Internet Forums. The article presents an attempt to analyze the main types of deviations from the communication norm in French Internet forums by taking into account the peculiarities of this relatively new discourse environment. The main types of communication failures were analyzed. It has been found out that the most of them are caused by violation of communication etiquette but generally they don't interrupt the conversation in forum. The result of the study reveals that the communication deviations are removed by moderator or regulated by other visitors of the forum. Generally the moderator and the participants of forum do their best to maintain effective communication.

Key words: internet forum, communication, deviation from the communication norm, interaction.

Стаття надійшла до редколегії
23.03.2013 р.